

EUROPOS SISTEMINĖS RIZIKOS VALDYBOS REKOMENDACIJA**2019 m. birželio 27 d.****dėl vidutinės trukmės grėsmių Švedijos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje****(ESRV/2019/9)**

(2019/C 366/06)

EUROPOS SISTEMINĖS RIZIKOS VALDYBOS BENDROJI VALDYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1092/2010 dėl Europos Sąjungos finansų sistemos makrolygio rizikos ribojimo priežiūros ir Europos sisteminės rizikos valdybos įsteigimo ⁽¹⁾, ypač į jo 3, 16, 17 ir 18 straipsnius,

kadangi:

- (1) nekilnojamojo turto sektorius vaidina svarbų vaidmenį ekonomikoje ir jo pokyčiai gali turėti esminės įtakos finansų sistemai. Praeityje įvykusios finansų krizės parodė, kad netvarūs pokyčiai nekilnojamojo turto rinkose gali sukelti rimtų pasekmių finansų sistemos stabilumui ir visai ekonomikai, o tai gali sukelti ir neigiamo poveikio išplitimą tarpvalstybiniu lygmeniu. Nepalankūs nekilnojamojo turto rinkos pokyčiai kai kuriose valstybėse narėse praeityje sukėlė didelių kredito nuostolių ir (arba) turėjo neigiamos įtakos realiajai ekonomikai. Tokios pasekmės atspindi glaudžią sąveiką tarp nekilnojamojo turto sektoriaus, finansavimo teikėjų ir kitų ekonomikos sektorių. Be to, stiprūs grįžtamojo ryšio tarp finansų sistemos ir realiosios ekonomikos ciklai sustiprina neigiamus pokyčius;
- (2) šios sąsajos yra svarbios, kadangi jos reiškia, kad nekilnojamojo turto sektoriuje atsirandanti rizika gali turėti prociklišką sisteminių poveikį. Grėsmės finansų sistemai yra linkusios didėti nekilnojamojo turto ciklo kilimo fazės metu. Numanoma mažesnė finansavimo rizika ir lengviau gaunamas finansavimas gali prisidėti prie sparčios kreditavimo ir investicijų plėtros, taip pat padidėjusios nekilnojamojo turto paklausos, o tai sukelia turto kainų augimą. Kadangi išaugusi įkaito vertė toliau skatina kredito paklausą ir pasiūlą, ši save sustiprinanti dinamika gali sukelti potencialias sistemines pasekmes. Atvirkščiai, nekilnojamojo turto ciklo kritimo fazės metu griežtesnės kreditavimo sąlygos, aukštesnis rizikos vengimas ir nekilnojamojo turto kainų mažėjimas gali daryti neigiamą įtaką skolininkų ir skolintojų atsparumui, taip blogindamas ekonomines sąlygas;
- (3) su gyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu susiję grėsmės gali būti sisteminės rizikos šaltinis ir gali daryti tiesioginę ir netiesioginę įtaką finansiniam stabilumui. Tiesioginė įtaka – tai hipotekos portfelių kredito nuostoliai, kylantys dėl neigiamų ekonominių ar finansinių sąlygų ir tuo pat metu atsirandantys neigiami pokyčiai gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto rinkoje. Netiesioginė įtaka gali būti susijusi su namų ūkio vartojimo pokyčiais, sukeliančiais papildomų pasekmių realiajai ekonomikai ir finansiniam stabilumui;
- (4) kaip nurodyta Rekomendacijos ESRV/2013/1 ⁽²⁾ 4 konstatuojamojoje dalyje, galutinis makroprudencinės politikos tikslas yra prisidėti prie visos finansų sistemos stabilumo apsaugos, įskaitant finansų sistemos atsparumo stiprinimą ir sisteminės rizikos susidarymo mažinimą, taip užtikrinant tvarų finansų sektoriaus įnašą į ekonomikos augimą;

⁽¹⁾ OL L 331, 2010 12 15, p. 1.

⁽²⁾ 2013 m. balandžio 4 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija ESRV/2013/1 dėl makroprudencinės politikos tarpinių tikslų ir priemonių (OL C 170, 2013 6 15, p. 1).

- (5) šiuo tikslu makroprudencinės institucijos gali naudoti vieną ar daugiau kapitalu grįstų makroprudencinių priemonių, išdėstytų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2013/36/ES ⁽³⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 575/2013 ⁽⁴⁾, ir (arba) skolininku grįstas makroprudencines priemones, kurios išimtinai grindžiamos nacionaline teise, priklausomai nuo rizikos vertinimo. Kapitalu grįstomis priemonėmis visų pirma siekiama padidinti finansų sistemos atsparumą, o skolininku grįstos priemonės gali būti ypač tinkamos siekiant užkirsti kelią tolesniam sisteminei rizikos susidarymui;
- (6) papildomai Rekomendacija ESRV/2013/1 rekomenduojama, kad valstybės narės nustatytų teisinę sistemą, kuri leistų makroprudencinėms institucijoms tiesiogiai kontroliuoti makroprudencines priemones, nurodytas toje rekomendacijoje, arba teikti dėl jų rekomendacijas;
- (7) 2016 m. Europos sisteminės rizikos valdyba (ESRV) atliko grėsmių gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje vertinimą visoje Sąjungoje ⁽⁵⁾. Šis vertinimas leido ESRV keliuose šalyse nustatyti tam tikras vidutinės trukmės grėsmes, kaip sisteminės rizikos finansų stabilumui šaltinį, ir aštuonioms šalims, kurių viena buvo Švedija, pateikti išpėjimus ⁽⁶⁾;
- (8) pagrindinės grėsmės, nustatytos Švedijos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto rinkoje 2016 m., buvo susijusios su ryškiu ir užsitęsusiu būsto kainų ir hipotekinių paskolų augimu, lėmusiu būsto kainų pervertinimą, taip pat su dideliu ir vis didėjančiu namų ūkių išskolinimu;
- (9) ESRV neseniai atliko sisteminį ir į ateitį orientuotą grėsmių, susijusių su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu Europos ekonominės erdvėje (EEE), vertinimą ⁽⁷⁾;
- (10) Švedijos atveju neseniai atliktas vertinimas parodė, kad nuo 2016 m. būsto kainų augimas sumažėjo ir kainos šiuo metu pasiekė 2016 m. lygį. Tačiau būsto kainos išlieka pervertintos, o namų ūkių išskolinimas yra smarkiai padidėjęs;
- (11) nuo 2016 m. Švedijos nacionalinės institucijos sugriežtino arba įvedė keletą skolininku ir kapitalu grįstų priemonių. 2016 m. buvo įvesti reikalavimai amortizuoti naujas hipotekines paskolas. Naujų paskolų atveju šie reikalavimai buvo susieti su paskolos ir turto vertės (LTV) santykiu, numatant, kad paskolos, kurių LTV santykis yra didesnis kaip 70 %, turi būti kasmet amortizuojamos mažiausiai 2 %, o paskolos, kurių LTV santykis yra nuo 50 % iki 70 % – 1 % kasmet. 2017 m. šie reikalavimai naujų paskolų atveju buvo sugriežtinti išskolinimo ir pajamų (DTI) santykio atžvilgiu, padidinant šiuos reikalavimus 1 procentiniu punktu per metus naujų hipotekinių paskolų, kurių LTV santykis viršija 4,5, atveju. 2018 m. Švedijos finansų priežiūros tarnyba (*Finansinspektionen*) šalies kredito įstaigoms, naudojančioms vidaus reitingais pagrįstą metodą, vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 575/2013 458 straipsniu, nustatė privalomą konkrečiai kredito įstaigai skirtą Švedijoje reziduojančių išpareigojančiųjų asmenų mažmeninių pozicijų, užtikrintų nekilnojamojo turto hipoteka, portfeliumi taikomų rizikos koeficientų pagal pozicijas įvertinto vidutinio rizikos koeficiento žemutinę ribą, lygią 25 procentams. Galiausiai *Finansinspektionen* nuo 2019 m. rugsėjo mėn. padidino anticiklinio kapitalo rezervo normą nuo 2 % iki 2,5 %;
- (12) cikliniai veiksniai atlieka svarbų vaidmenį skatinant Švedijoje nustatytas grėsmes, tačiau taip pat yra ir svarbių struktūrinių veiksnių, paskatinusių šias grėsmes, dėl kurių didėja sisteminės rizikos lygis. Tokiems veiksniams priskiriamas: i) būsto paskolos trūkumas, dėl kurio didėja būsto kainos ir namų ūkių, perkančių savo nuosavą turtą, išskolinimas; ir ii) palankus būsto mokestinis traktavimas, kaip antai hipotekinių paskolų palūkanų mokestinis atskaitymas, galintis sudaryti sąlygas būsto kainų augimui ir skatinti namų ūkius skolintis pernelgį daug;

⁽³⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

⁽⁴⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).

⁽⁵⁾ Grėsmės ES gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje, ESRV, 2016 m. lapkričio mėn., paskelbta ESRV svetainėje www.esrb.europa.eu.

⁽⁶⁾ 2016 m. rugsėjo 22 d. Europos sisteminės rizikos valdybos išpėjimas ESRB/2016/11 dėl vidutinės trukmės grėsmių Švedijos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje (OL C 31, 2017 1 31, p. 55).

⁽⁷⁾ Žr. Grėsmės EEE šalių gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuose, ESRV, 2019 m., paskelbta ESRV svetainėje www.esrb.europa.eu.

- (13) dėl to, nepaisant to, kad ESRV pripažino, kad Švedijoje egzistuoja platus makroprudencinių priemonių spektras, ji padarė išvadą, kad nors šios makroprudencinės priemonės yra tinkamos, jos yra iš dalies pakankamos nustatytų grėsmių, ypač susijusių su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju, namų ūkių išiskolinimu ir būsto kainų pervertinimu problemai spręsti vidutiniu laikotarpiu. Atsižvelgiant į tai, kad šias grėsmes tam tikra apimtimi lemia struktūriniai veiksniai, kurie peržengia makroprudencinės politikos ribas, reikia kitų politikos sričių, kurios papildytų ir paremtų esamas makroprudencines priemones, siekiant veiksmingiau ir efektyviau reaguoti į veiksnius, kurie prisideda prie sisteminės rizikos didinimo Švedijos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto rinkoje, nesukuriant pernelyg didelių sąnaudų Švedijos realiajai ekonomikai ir finansų sistemai. Šioje rekomendacijoje siūlomomis priemonėmis siekiama papildyti esamas makroprudencines priemones Švedijoje;
- (14) šios rekomendacijos tikslas – rekomenduoti: a) platesnę politikos veiksmus, kuriais būtų siekiama užkirsti kelią veiksniams, kurie sudaro sąlygas arba skatina namų ūkių išiskolinimą; ir b) sugriežtinti esamas makroprudencines priemones arba aktyvuoti kitas makroprudencines priemones, jeigu grėsmės, susijusios su namų ūkių išiskolinimu ir būsto kainų pervertinimu, ir toliau didėja dėl cikliškų ekonominių ir finansinių priežasčių;
- (15) ši rekomendacija nedaro poveikio Sąjungos centrinių bankų įgaliojimams pinigų politikos srityje;
- (16) ESRV rekomendacijos skelbiamos po to, kai Bendroji valdyba praneša Europos Sąjungos Tarybai apie ketinimą tai padaryti ir suteikia Tarybai galimybę reaguoti, ir po to, kai adresatams buvo pranešta apie ketinimą paskelbti,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1 SKIRSNIS

REKOMENDACIJOS

A rekomendacija. Struktūriniai pokyčiai, susiję su hipotekinėmis paskolomis ir gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriumi

Rekomenduojama, kad Švedija persvarstytų savo politiką, siekdama pažaboti struktūrinius veiksnius, lėmusius Švedijoje nustatytas grėsmes, kaip sisteminės rizikos šaltinį, nes jie skatina namų ūkius prisimti pernelyg didelę hipotekinę skolą arba lemia per didelį būsto kainų ir hipotekinės skolos augimą.

B rekomendacija. Grėsmių stebėseną ir makroprudencinių priemonių aktyvavimas arba sugriežtinimas

1. Rekomenduojama, kad Švedijos nacionalinės valdžios institucijos, kurioms pavesta stebėti sisteminę riziką, atidžiai stebėtų su namų ūkių išiskolinimu ir būsto kainų pervertinimu vidutinės trukmės laikotarpiu, įskaitant, *inter alia*,:
  - a) vertindamos, naujų hipotekos paskolų atveju pasiremdamos paskolų lygio duomenimis, naujas būsto paskolas imančių skolininkų gebėjimą atlaikyti nepalankias ekonomines ar finansines sąlygas arba nepalankius pokyčius gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto rinkoje; ir
  - b) vertindamos esamų hipotekos portfelių galimus kredito nuostolius, taip pat galimas papildomas pasekmes finansiniam stabilumui nepalankių ekonominių ar finansinių pokyčių atveju.
2. Siekiant užkirsti kelią kredito rizikos susidarymui, rekomenduojama, kad Švedijos makroprudencinė institucija, kuriai pavesta aktyvinti skolininku grįstų priemonių taikymą, sugriežtintų esamas arba aktyvuotų naujas skolininku grįstas priemones, jei pagal B rekomendacijos 1 dalies a punktą vykdomos stebėsenos rezultatai rodo, kad didelė ar vis didėjanti naujų būsto paskolų skolininkų dalis gali neturėti galimybės tvarkyti savo skolos esant nepalankiems ekonominiams ar finansiniams pokyčiams.
3. Rekomenduojama, kad Švedijos makroprudencinė institucija, paskirtoji institucija ar kompetentinga institucija, kaip taikytina, sugriežtintų esamas arba aktyvuotų kitas kapitalu grįstas priemones, siekiant užtikrinti pakankamą kapitalą hipotekinėms paskoloms, kurias suteikė veiklos leidimą Švedijoje gavusios kredito įstaigos, jei pagal B rekomendacijos 1 dalies b punktą vykdomos stebėsenos rezultatai rodo, kad dėl ciklinių, ekonominių ir finansinių veiksnių padidėjo galimi esamų hipotekinių paskolų kredito nuostoliai nepalankių ekonominių ar finansinių sąlygų ar nepalankių pokyčių gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto rinkoje atveju, taip pat dėl sumažėjusio namų ūkių vartojimo padidėjo kitų paskolų kredito nuostoliai.

2 SKIRSNIS

ĮGYVENDINIMAS

1. Apibrėžtys

Šioje rekomendacijoje vartojamos šios apibrėžtys:

- a) skolininku grįstos priemonės – makroprudencinės priemonės, skirtos skolininkams;
- b) tiesioginė kontrolė – realūs ir veiksmingi įgaliojimai nustatyti ir keisti, siekiant galutinio arba tarpinio tikslo, makroprudencines priemones, taikomas finansų įstaigoms, kurios patenka į atitinkamos makroprudencinės institucijos veiksmų sritį;
- c) įgaliojimai teikti rekomendacijas – įgaliojimai teikti makroprudencinių priemonių taikymo gaires rekomendacijų forma, kai tai būtina siekiant galutinio arba tarpinio tikslo;
- d) paskolos ir turto vertės santykis (LTV santykis) – visų paskolų ar paskolų dalių, skolininko užtikrintų nekilnojamoju turtu, sumos paskolos sandorio sudarymo metu ir turto vertės paskolos sandorio sudarymo metu santykis;
- e) paskolos ir pajamų santykis (LTI santykis) – visų paskolų ar paskolų dalių, skolininko užtikrintų nekilnojamoju turtu, sumos paskolos sandorio sudarymo metu santykis su skolininko disponuojamosiomis visomis metinėmis pajamomis paskolos sandorio sudarymo metu;
- f) vidutinė trukmė – trejų metų laikotarpis;
- g) skolos tvarkymas – bendra palūkanų ir paskolos suma, sudaranti bendrą skolininko išsiskolinimą tam tikru laikotarpiu (dažniausiai per vienerius metus);
- h) makroprudencinė institucija – nacionalinė makroprudencinė institucija, turinti Rekomendacijoje ESRV/2011/3 (*) nustatytus tikslus, susitarimus, įgaliojimus, atskaitomybės reikalavimus ir kitus požymius;
- i) išsiskolinimo ir pajamų santykis (DTI santykis) – viso skolininko išsiskolinimo paskolos sandorio sudarymo metu santykis su skolininko disponuojamosiomis visomis metinėmis pajamomis paskolos sandorio sudarymo metu;
- j) skolos tvarkymo sąnaudų ir pajamų santykis (DSTI santykis) – metinė bendra skola, palyginti su visomis skolininko metinėmis disponuojamomis pajamomis paskolos sandorio sudarymo metu;
- k) terminas – metais išreikšta gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto paskolos sutarties trukmė, buvusi paskolos sandorio sudarymo metu;

2. Įgyvendinimo kriterijai

1. Ši rekomendacija įgyvendinama taikant tokius kriterijus:

- a) deramas dėmesys turėtų būti skiriamas proporcingumo principui, atsižvelgiant į A rekomendacijos ir B rekomendacijos tikslą ir turinį;
- b) kalbant apie A rekomendaciją, darant politikos pakeitimus, tokių priemonių laipsniškas įvedimas turėtų atsižvelgti į Švedijos poziciją ekonomikos ir finansų ciklų atžvilgiu, kad dėl šių priemonių Švedijos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje nesustiprėtų grėsmės arba kad jos nebūtų paskatintos;
- c) aktyvuojant ar griežtinant skolininku ar kapitalu grįstas priemones pagal B rekomendaciją, jų kalibravimas ir laipsniškas įvedimas turėtų atsižvelgti į Švedijos poziciją ekonomikos ir finansų ciklų atžvilgiu, taip pat į bet kokią galimą poveikį susijusioms sąnaudoms ir naudai;
- d) konkretūs A rekomendacijos ir B rekomendacijos atitikties kriterijai išdėstyti I priede.

(*) 2011 m. gruodžio 22 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija ESRV/2011/3 dėl nacionalinių institucijų įgaliojimų makrolygio rizikos ribojimo srityje (OL C 41, 2012 2 14, p. 1).

2. Šios rekomendacijos adresatai turi pranešti ESRV ir Tarybai apie veiksmus, kurių buvo imtasi dėl šios rekomendacijos, arba tinkamai pateisinti neveikimą. Ataskaitose turi būti pateikiama bent:
  - a) informacija apie veiksmų, kurių imtasi, esmę ir grafiką;
  - b) grėsmių, susijusių su namų ūkių išsiskolinimu ir būsto kainų pervertinimu, vertinimas, įskaitant naujų hipotekinių paskolų paskirstymą pagal jų LTV, DTI ir DSTI santykius, ir terminus, atitinkamus santykius apskaičiuojant pagal Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacijos ESRV/2016/14 ⁽⁹⁾ IV priedą, kartu su veiksmų įgyvendinimu, atsižvelgiant į šios rekomendacijos tikslus;
  - c) išsamus bet kokio neveikimo ar nukrypimo nuo šios rekomendacijos, įskaitant bet kokią uždelimą, pateisinimas.

3. Tolesnių veiksmų grafikas

Šios rekomendacijos adresatai turi pranešti ESRV ir Tarybai apie veiksmus, kurių buvo imtasi dėl šios rekomendacijos, arba tinkamai pateisinti savo neveikimą, laikantis šio grafiko:

a) A rekomendacija

Iki 2022 m. spalio 31 d. A rekomendacijos adresatas turi pateikti ESRV ir Tarybai A rekomendacijos įgyvendinimo ataskaitą.

b) B rekomendacija

Iki 2020 m. spalio 31 d., o vėliau kasmet iki 2022 m. spalio 31 d. B rekomendacijos adresatai turi pateikti ESRV ir Tarybai ataskaitą dėl grėsmių, susijusių su namų ūkių išsiskolinimu, stebėsenos, ir veiksmų, kurių imtasi siekiant pašalinti tokias grėsmes. Kai yra daugiau nei viena įstaiga, atsakinga už veiksmus, kuriais sprendžiamos nustatytų grėsmių problemos, turėtų būti pateikta viena bendra ataskaita.

4. Stebėseną ir vertinimas

1. ESRV sekretoriatas:

- a) padės adresatams, užtikrindamas koordinuotą ataskaitų teikimą, teiks reikiamus ataskaitų šablonus, o prireikus – išsamiau apibūdins tolesnių veiksmų tvarką ir grafiką;
- b) tikrins adresatų tolesnius veiksmus, teiks pagalbą, kai jie to prašo, ir teiks Bendrajai valdybai ataskaitą apie tolesnius veiksmus. Trys vertinimai bus atliekami taip:
  - i) iki 2020 m. gruodžio 31 d. dėl B rekomendacijos įgyvendinimo;
  - ii) iki 2021 m. gruodžio 31 d. dėl B rekomendacijos įgyvendinimo; ir
  - iii) iki 2022 m. gruodžio 31 d. dėl A ir B rekomendacijų įgyvendinimo.

2. Bendroji valdyba įvertins adresatų pateiktas ataskaitas apie veiksmus ir pateisinimą ir, kai tinkama, galės nuspręsti, kad šios rekomendacijos nebuvo laikomasi ir kad adresatas nepateikė tinkamo savo neveikimo pateisinimo.

Priimta Frankfurte prie Maino 2019 m. birželio 27 d.

ESRV bendrosios valdybos vardu
ESRV sekretoriato vadovas
Francesco MAZZAFERRO

⁽⁹⁾ 2016 m. spalio 31 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija ESRV/2016/14 dėl duomenų apie nekilnojamąjį turtą spragų užpildymo (OL C 31, 2017 1 31, p. 1).

I PRIEDAS

REKOMENDACIJOMS TAIKOMŲ ATITIKTIES KRITERIJŲ NUSTATYMAS

A rekomendacija. Struktūriniai pokyčiai, susiję su hipotekinėmis paskolomis ir gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriumi

A rekomendacijai taikomas šis atitikties kriterijus.

Nustatant politikos alternatyvas ir prieš įgyvendinant bet kokius politikos pakeitimus, reikėtų įvertinti siūlomų priemonių poveikį, atsižvelgiant į Švedijos poziciją ekonomikos ir finansų ciklą atžvilgiu, siekiant užtikrinti, kad tokiomis priemonėmis nebūtų padidintos grėsmės Švedijos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje arba jos nebūtų paskatintos.

B rekomendacija. Grėsmių stebėseną ir makroprudencinių priemonių aktyvavimas arba sugriežtinimas

B rekomendacijai taikomas šis atitikties kriterijus.

Prieš aktyvuojant kitas makroprudencines priemones arba griežtinant esamas makroprudencines priemones, reikėtų įvertinti Švedijos poziciją ekonomikos ir finansų ciklą atžvilgiu, siekiant nustatyti, ar būtų tikslinga aktyvuoti ar griežtinti tokias priemones.
